

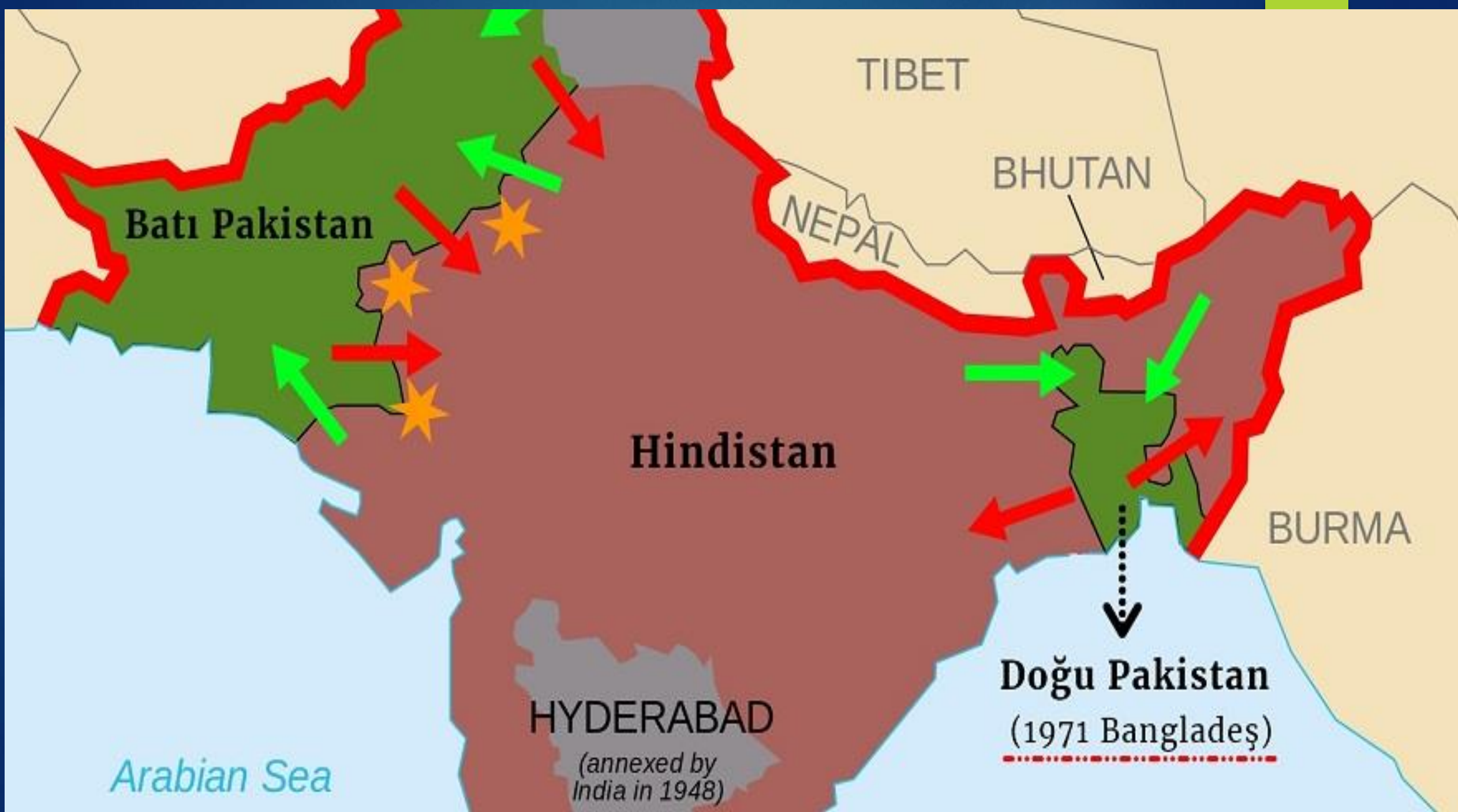
Pakistan Hindistan İlişkileri ve Keşmir Sorunu İsrail'in Kuruluşu VE ORTADOĞU GELİŞMELERİ

Pakistan ve Hindistan

Bütün Asya'daki sömürgelerde olduğu gibi, 2. Dünya Savaşında Hindistan halkının bir kısmı Japonya'yı destekledi ve hatta Hindistan Milli Ordusu adı ile bir kuvvet Japonlarla beraber savaştı. Bu durumu gören İngiltere 1942'de Hindistan üzerindeki kontrolünü daha da gevşeterek, hükümetin yerli halktan olması esasını getirdi. Sadece savunma ve dışişlerini kendi elinde tuttu. Aynı zamanda yaptığı bir açıklama ile de savaştan sonra Hindistan'a bağımsızlık vereceğini bildirdi.

Savaştan sonra 1947 Ağustosunda Pakistan ve Hindistan adı ile iki bağımsız devlet ortaya çıktı. Müslümanlar Pakistan'ı meydana getirdikleri için, nüfus dağılışı dolayısıyla Pakistan iki topraktan meydana geliyordu. Biri, bugünkü Pakistan olup buna Batı Pakistan deniyordu. Diğeri ise, eski adı Doğu Bengal ve bugünkü adı ile Bangladeş olan Doğu Pakistan idi.

Pakistan ve Hindistan bağımsız oldukları günden beri birbirleriyle geçinememişler ve bir kaç defa da silahlı çatışmaya girmişlerdir. Bunların ilki de 1948'dedir. Sebebi ise, halkının çok büyük çoğunluğu Müslüman olan, asıl adı ile Jammu Keşmir veya kısa adı ile Keşmir'dir.

Pakistan'ın kuzeyinde bulunan Keşmir, bereketli topraklara sahip, buğday ve pirinç yetiştirilebilen 82.000 mil kare kadar büyüklükte bir toprak parçasıdır. Kuzeyde Afganistan'a ve Çin'e, güney ve batısında Pakistan'a ve doğu ve güneyinde de Hindistan'a komşudur. Halkının büyük çoğunluğu Müslüman olmakla beraber, İngiltere 1846'da Keşmir'in idaresini bir Hintli Mhraceye vermişti, **Hindistan ve Pakistan bağımsız olduklarında, yine bu Mhrace ailesinin idaresindeydi.**

Bağımsızlığın ilanı üzerine, halkının Müslüman olması sebebiyle Pakistan burasını almak için asker sevk ettiğinde, hem mhracenin hem de Hindistan kuvvetlerinin karşı koyması ile karşılaştı. Arkasından da 1947 Ekiminde mhrace Keşmir'i Hindistan'a ilhak ettiğini ilan etti. İşte bu hadise 1948 yılında Keşmir yüzünden Hindistan ile Pakistan arasında bir savaş çıkmasına sebep oldu. Birleşmiş Milletler araya girdi ve Keşmir'de **plebisit yapılarak halkın oyuna başvurulması şartıyla**, bir ateş-kes sağladı.

Pakistan bu çatışmada Keşmir'in ancak küçük bir kısmını ele geçirebilmiş, büyük kısım Hindistan'da kalmıştı. Bu sebeple, Hindistan bugüne kadar elinde tuttuğu Keşmir topraklarında plebisite yanaşmamıştır. Fakat Keşmir meselesi de, Pakistan-Hindistan münasebetlerinde bir çıbanbaşı olarak devam edecektir. Türkiye ile Yunanistan arasındaki Kıbrıs meselesi gibi. Bu iki ülkenin takip ettikleri dış politikaları da, bunları birbirinden uzaklaştırdı. Hindistan başlangıçtan itibaren tarafsızlık veya bağlantısızlık politikasına bağlandığı gibi, **Kongre Partisinin sosyalist muhtevalı bir programa sahip olması Hindistan'ı Sovyet Rusya'ya yaklaştırmıştır.** Ayrıca, bu yaklaşımda, Sovyet Rusya'dan duyulan çekingenlik ve bu süper devletle herhangi bir çatışmaya girme endişesi de, rol oynamıştır.

KEŞMİR

Buna karşın Pakistan Batı yanlısı bir politika takip etmiş ve 1954 Şubatından itibaren Amerika'dan askeri yardım almaya başlamıştır. Esasında bu askeri yardım, herhangi bir komünist tehlikesine karşı kuvvetlenmek için alınmakta idiye de, o günden bugüne Hindistan Pakistan'ın en hafif bir şekilde silahlanmasını dahi tepki ve endişe ile karşılamıştır.

1955 Eylülünde Pakistan'ın Bağdat Paktına üye olmasıyla, Hindistan ile Pakistan'ın yolları iyice ayrılıyordu. Ayrıca, bu gelişmeden sonra Sovyetler, gerek Keşmir meselesinde, gerek Pakistan'la olan diğer çeşit anlaşmazlıklarda daima Hindistan'ı destekledi.

1959 Martında Çin'in Tibet'i işgal edip burasını kendi sınırları içine katması ve Dalai Lama'nın da Hindistan'a sığınması, Çin-Hind münasebetlerini bozarken ve ikisi arasında sınır çatışmalarına kadar giderken, Pakistan-Çin münasebetleri bir yakınlaşma gösterdi. Pakistan, Çin'de, Hindistan'a karşı bir denge unsuru gördü.

Diğer taraftan, Amerika'nın bu sırada can düşmanı olarak gördüğü Çin'in Hindistan için bir tehlike haline gelmesi üzerine, Hindistan'ı destekledi. Bu ise, Pakistan'da Amerika hakkında bazı şüpheler uyandırdı. Onun içindir ki, 1962 Ekiminde Çin Hindistan'a saldırdığı zaman, Pakistan basını Çini desteklemiştir. Pakistan bununla da yetinmedi ve Pakistan'ın Gilgit eyaleti ile Çin'in Sinkiang eyaleti arasında bulunup iki ülke arasında anlaşmazlık konusu olan sınır, 1962 Aralık ayında kesin şekle kavuşturuldu. Bu konuda 28 Aralık 1962'de yayınlanan bildiride, taraflar bu anlaşmazlığı kısa sürede çözmekten ve bu çözüm için de barışçı yolları kullanmaktan duydukları memnuniyeti ifade ediyorlardı.

Pakistan, Çin-Hind savaşından ve bu savaşta Hindistan'ın yenilmesinden yararlanarak Keşmir meselesini de halletmek istedi. Bu amaçla 1962 Aralık ayı sonundan 1963 Mayıs ortalarına kadar, iki taraf arasında karşılıklı ziyaretler yapıldı. Fakat bu ziyaret ve müzakerelerden hiç bir netice çıkmadı.

Fakat, 1963 yılı Çin-Pakistan münasebetlerinin gelişmesi bakımından çok verimli oldu. O kadar ki, Çin Başbakanı Chou Enlai 1964 Şubatında Pakistan'ı ziyaret ettiğinde, ilk defa Keşmir meselesinde açık ve kesin olarak Pakistan'ı destekledi ve Keşmir'de plebisit yapılmasını istedi. Hindistan'ın buna cevabı ise, 1964 yılı Aralık ayında, Keşmir'i Hindistan'ın ayrılmaz bir parçası ilan etmek oldu.

Bu sıralarda Keşmir'de bir Pakistan-Hindistan savaşının tohumlarını atan gelişmeler olmaya başlamıştı. 1963 Aralık ayından itibaren Keşmir'de Hindularla Müslümanlar arasında çatışmalar başladı ve bu çatışmalar iki ülke kamu oylarını da harekete geçirdi. Giderek artan gerginlik içinde, Pakistan askerlerinin 5 Ağustos 1965 günü Keşmir'in Hindistan'ın elinde bulunan kısmına geçmeleri ile bir savaş başladı. Bu savaşın Pakistan lehine geliştiği söylenemez. Neyse ki, B. M. Güvenlik Konseyinin 23 Eylül tarihli ateş-kes kararına tarafların uyması ile savaş durduruldu.

Tarafların ateşkesi kabul etmesinde Çin'in almış olduğu sert tutum büyük rol oynamıştır. Pakistan bu savaşta güç duruma düşünce, Eylül başından itibaren Çin, Hindistan'ın yaptığını "çıplak bir saldırı", "Asya'nın bu bölgesinde barışa bir tehdit" olarak adlandırmış ve "Hindistan'ın komşularından birine yaptığı saldırı diğer komşularını da ilgilendirir" diyerek, böyle bir saldırının "zincirleme neticeler" doğurabileceğini söylemiştir.

Çin Hindistan üzerindeki baskısında daha ileriye gidecekti. Ancak öyle görünür ki, Pakistan tarafından frenlendi. Çünkü, Çin'in Hindistan üzerindeki baskısı Amerika'yı telaşlandırdı ve Amerika Hindistan'ın yanında yer aldı. Bu da Pakistan'ın ılımlı hareketine sebep oldu.

Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin'in aracılık çabaları zerine, Pakistan Devlet Başkanı Eyüp Han ile Hindistan Başbakanı Lal Bahadur Shastri, Özbekistan Sovyet Cumhuriyetinin başkenti Taşkent'de 4 Ocak 1966'da bir araya geldiler.

Keşmir konusunda, 10 Ocak 1966'da Taşkent Deklarasyonu denen belgeyi imzalayıp yayınladılar. 9 Maddelik bu anlaşmaya göre, her iki taraf da, kuvvetlerini, çatışmaların başladığı 5 Ağustos 1965 tarihinden önceki mevzilere çekecekler ve anlaşmazlıklarını kuvvet yoluyla değil, barışçı vasıtalarla zeceklerdi. Birbirlerinin içişlerine karışmama esasına dayanarak ve her iki hükümet birbirlerinin aleyhine propagandaya girişmeyeceklerdi. Nihayet, iki ülke arasında, ekonomik ve ticari ve kültürel münasebetlerin geliştirilmesine çalışılacaktı.

Taşkent Deklarasyonunun önemli bir tarafı da, Deklarasyonun sonunda Pakistan ve Hindistan'ın, bu anlaşmayı gerçekleştirmesinden dolayı Sovyet hkmetine ve Başbakan Kosigin'e teşekkürlerini ifade etmeleridir ki, bu Çin için pek hoşa gidecek bir şey değildi.

Pakistan-Hindistan münasebetlerindeki sükunet ancak beş yıl kadar devam etti. 1971'de yeni bir çatışma ve savaş içine girdiler. Bu seferki savaşın sebebi ise, Doğu Pakistan'ın ayaklanarak Bangladeş adı ile bağımsızlığını alması ve Hindistan'ın da bu işe karışmasıdır.

Başkenti Dacca olan Doğu Pakistan, halkı Müslüman olmakla beraber, tarihi gelişim ve kültür itibariyle de Batı Pakistan'dan farklı idi. Bağımsızlıktan sonra Batı'nın Doğu'yu idare etmesi neticesinde Doğu Pakistanlılarda, kendilerinin Batı Pakistan tarafından ekonomik bakımdan sömürüldüğü kanaati yerleşmişti. Yine aynı inanca göre, Batı Pakistan, Doğu Pakistan'ın ekonomik kalkınmasına da yeteri kadar önem vermiyordu.

1970 sonlarında Pakistan'da yeni bir anayasa meselesi ortaya çıktı. Yeni anayasa meselesi, ayrılıkçı hareketin öncülüğünü yapan Şeyh Mucibur Rahman liderliğindeki Awami Partisi için bir fırsat oldu. Mucibür Rahman, yeni Anayasada, Doğu Pakistan için bağımsızlığa kadar varabilecek geniş hak ve yetkiler istedi. Batı Pakistan razı olmaması üzerine halk ayaklandı. **Awami Partisi, 23 Mart 1971'de Bangladeş adı ile Doğu Pakistan'ın bağımsızlığını ilan etti.** Fakat kurulan Bangladeş hükümeti Nisan ortalarında Pakistan askeri birliklerince dağıtıldı. Bunun üzerine **Awami mensupları, Bangladeş Kurtuluş Ordusu adı ile bir kuvvet teşkil edip Pakistan'a karşı savaşa başladı. Yani, Doğu Pakistan'da bir iç savaş başlamıştı.**

- İç savaş Kasım ayından itibaren, Hindistan ile Pakistan arasında sınır çatışmalarına dönüşmeye başladı. Fakat 3 Aralık 1971 günü Pakistan uçaklarının Batı Hindistan'daki bazı havaalanlarını bombalaması üzerine, Hind-Pakistan çatışması açık savaş haline geldi ve Hindistan ordusu Doğu Pakistan'a girmeye başladı. Doğu Pakistan'daki Pakistan kuvvetleri Hind kuvvetleri karşısında fazla dayanamadı ve teslim oldu.
- 15 Aralık 1971 günü de Bangladeş Devleti'nin kuruluşu resmen ilan edildi. Hindistan Başbakanı Bayan Gandhi de 17-19 Mart 1972 günlerinde Dacca'yı ziyaret etti ve Hindistan ile Bangladeş arasında bir dostluk ve işbirliği antlaşması imzalandı. Hindistan Bangladeş'i kanadının altına alıyordu.
- Bangladeş'in kuruluşu Hindistan için büyük bir avantajdı. Zira Doğu Pakistan mevcutken, Hindistan doğudan ve batıdan iki Pakistan arasında sıkışmış vaziyetteydi. Her iki tarafta da Hindistan için bir güvenlik meselesi söz konusu idi. Şimdi ise doğudan yönelen baskı kalktığı gibi, Hindistan doğuyu da kontrolü altına almış olmaktaydı.
- Yeni kurulan Bangladeş devletini Amerika, Sovyetler Birliği ve Çin hemen tanıdılar. Yalnız şunu da belirtelim ki, Pakistan-Hindistan savaşı üzerine Amerika Hindistan'a yapmakta olduğu yardımı kesmiştir.
- Pakistan ise Bangladeş'i 1974 Şubatında Lahore'da yapılan İslam Zirve Konferansı sırasında İslam ülkelerinin ısrarı üzerine tanımış ve Bangladeş de İslam Konferansına davet edilmiştir.

İsrail'in Kuruluşu

İngiltere, Filistin'in geleceği konusunu 1947'de Birleşmiş Milletler örgütünün Genel Kurulu'na taşımıştı. BM Genel Kurulu 29 Kasım 1947 aldığı 181 sayılı karar ile **Filistin'in bir Arap, bir de Yahudi devleti kurulacak şekilde bölünmesine, Kudüs'ün ise her iki devlete de ait olmayacak şekilde uluslararası yönetim altına sokulmasına** karar verdi. Kararla, Filistin'in %44'ü Araplara, %56'sı Yahudilere bırakılmaktaydı.

14 Mayıs 1948'de, İngiliz manda yönetiminin resmen sona erdiği gün Tel Aviv'de toplanan Yahudi Halk Konseyi İsrail Devleti'nin kurulduğunu ilan etti. 181 sayılı kararın alınmasından sonra zaten Araplarla Yahudiler arasında silahlı çatışmalar yoğunlaşmıştı. Bu çatışma, İsrail Devleti'nin ilan edilmesinden sonra savaşa dönüştü.

Irak, Lübnan, Mısır, Suriye ve Ürdün birlikleri İsrail'e saldırdılar. 1949 başına kadar kesintilerle devam eden ilk Arap-İsrail Savaşı'ndan İsrail büyük bir başarıyla çıktı. İsrail ile Arap devletleri arasında ayrı ayrı ateşkes anlaşmaları imzalandı.

181 sayılı karar ile Yahudilere tahsis edilen toprakların üçte biri kadar daha alanı ele geçiren İsrail, savaş sonrasında Filistin topraklarının %75'ini kontrolü altına almıştı. Yaklaşık 750.000 Filistinli Arap, İsrailliler tarafından yaşadıkları topraklardan çıkartılarak komşu Arap ülkelerine mülteci olarak sığındılar. Mısır, Gazze Şeridi'ni, Ürdün ise Batı Şeria'yı ve Doğu Kudüs'ü işgal etti.

- İsrail Devleti kurulur kurulmaz, Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak orduları 15 Mayıs'tan itibaren İsrail'in üzerine yürümeye başladılar. Birinci Arap-İsrail savaşı başlamıştı. Arap-İsrail savaşı bir yıl kadar sürdü. İsrail'in ancak 75.000 kişilik muntazam bir ordusu olmasına ve beş Arap devletinin saldırısına uğramasına rağmen, Araplar her yerde ağır yenilgiye uğradılar.
- 1948-1949 Arap-İsrail savaşı, Orta Doğu'nun yapısını değiştiren bir takım sonuçlar doğurmuştur.
 - 1) Savaş Filistin'de yaşayan **bir milyon kadar Arap'ı yerinden yurdundan etmiş ve bir Mülteciler Meselesi ortaya çıkmıştır**. Yahudilerden korkan bir çok Arap yurtlarını terk ederek komşu Arap ülkelere sığındıkları gibi, bazı Arap komutanları da, muharebe sahası olabilecek yerlerdeki Arapları buralardan ayrılmaya teşvik etmiştir. Komşu ülkelere iltica eden bu Arapların sayısı hakkında 550.000 ile 940.000 arasında değişen rakamlar verilmektedir. Mülteciler Meselesi günümüze kadar çeşitli safhalardan geçerek bugün bir Filistin Meselesi, yani bağımsız bir Filistin devletinin kurulup kurulmaması meselesi haline gelmiştir.
 - 2) Arap ülkeleri içinde en kuvvetli orduya sahip olduğu sanılan Mısır'ın, savaşta en ağır yenilgiye uğrayanlardan olması, Mısır'da Kral Faruk rejiminin devrilmesi sonucunu vermiştir. Yenilgide devlet idaresindeki bozuklukların büyük rolü olduğunu gören bir kısım Mısırlı genç subay, Yarbay Cemal Abdünnasır'ın liderliğinde Hür Subaylar Komitesi adı ile gizli bir teşkilat kurdular ve 23 Temmuz 1952'de yaptıkları darbe ile Kral Faruk'u devirip ülkeden çıkardılar.

Bu hadise Mısır'ın tarihinde ve Orta Doğu'da da yeni bir dönem açmıştır. Zira, Başkan Nasır'ın bundan sonraki bütün çabası "gerici" dediği Arap monarşilerini yıkmak ve bunların yerine "sosyalist-cumhuriyetçi" rejimler kurmaya yönelik olacaktır. Bu ise bölgede yeni gelişmelere ve yeni mücadelelere yol açmıştır.

- ▶ 3) Bir avuç denebilecek bir İsrail ordusu karşısında beş Arap devletinin askeri gücünün yenik duruma düşmesi, **Arap dünyasında bir "milliyetçilik" duygusunu tahrik etmiş ve bir Arap Milliyetçiliği hareketi başlamıştır.** Arap Milliyetçiliği Nasır'ın eseridir. Bu milliyetçiliği tahrik eden ve Araplara milli bir şahsiyet vermek için çaba harcayan bilhassa Nasır olmuştur. Nasır, bütün Arapları birleştirip milli ve büyük bir Arap dünyası kurmak ve onun başına geçmek istemiştir
- ▶ 4) Bu birinci Arap-İsrail savaşı ateş-kes anlaşmaları ile neticelenmişti. Yani barış yapılmadığına göre; mevcut durum geçici bir durumdu. Yani Araplar için bir intikam imkanı vardı. Bu intikam da İsrail'in ortadan kaldırılması idi. İşte bu duygular Arap milliyetçiliği ile birleşince, bundan sonraki Arap-İsrail savaşlarının da tohumları atılmış olmaktaydı. Zincirleme reaksiyon gibi, 1948-1949 savaşı bundan sonraki Arap-İsrail savaşlarının birinci halkasını teşkil ediyordu.
- ▶ Batılılar bilhassa bu son noktayı gördükleri ve bu düşüncede yatan tehlikeyi sezdikleri için, yeni savaşların çıkmasını önlemek amacı ile bir takım tedbirler almak istediler. Amerika, İngiltere ve Fransa, 25 Mayıs 1950 de bir Deklarasyon'la, Arap ülkelerine ve İsrail'e, **ancak iç güvenliklerinin gerektireceği kadar** silah satacaklarını ve bunu da, **bu silahların başka bir devlete karşı kullanılmaması şartı ile yapacaklarını** bildirdiler. Kısacası, Batılılar Orta Doğu'ya bir silah ambargosu uyguladılar.
- ▶ Bu Deklarasyona Sovyet Rusya'nın katılmamış olması, büyük bir boşluk doğuruyordu. Silah satışı bakımından Sovyetlerin ellerinin serbest kalması, bu devletin Orta Doğu'ya girmesini de kolaylaştıracaktır.

İran'da Gelişmeler ve İran'ın Batı Blokuna Dahil Olması

İran Şahı Muhammed Rıza Pehlevi, şah olduktan sonra tahtının güvenliğini büyük ölçüde İngiltere'ye bırakmıştı. Karşılığında da İngiltere'nin İngiliz-İran Petrol Şirketi'nin İran petrollerini büyük kârlar elde ederek çıkartmasına göz yummaktaydı. İranlı siyasetçilerin bir bölümü, ABD ile Suudi Arabistan arasındaki anlaşmayı referans göstererek petrol gelirlerinin İngiltere'yle yarı yarıya paylaşılmasını savunmaktaydılar. İngilizler ise buna şiddetle karşı çıkıyordu. Başbakan Hacı Ali Razmara Mart 1951'de İran Meclisi'nde yaptığı bir konuşmada İran petrollerinin tamamıyla millileştirilmesine karşı çıktığından dört gün sonra bir suikasta kurban gitti.

Petrolün millileştirilmesinin ateşli bir savunucusu olan İran Ulusal Cephesi lideri Muhammed Musaddık Meclis tarafından başbakanlığa getirildi. Musaddık göreve geldikten sonra 1 Mayıs 1951'de, İngiliz-İran Petrol şirketini millileştirdi. Musaddık, petrolün millileştirilmesiyle İran'ın bütçe açığının kapanacağını ve yoksullukla mücadelenin kazanılacağını savunuyordu.

Karara tepki gösteren İngiltere savaş gemileri göndererek, İran petrolünün dünya pazarlarına aktarılmasını engellemek için Basra Körfezi'nin çıkışı ablukaya aldı. Petrolünü satamayan İran'da üretim hızla azaldı. Ülke ekonomik ve siyasi kriz yaşamaya başladı.

1952 Mayıs'ında yapılan seçimlerde de Dr. Musaddık'ın Milli Cephesi ile Tudeh Mecliste çoğunluğu almışlardı. Bu durum Dr. Musaddık'ı büyük oyununu oynamaya sevk etti: Bu kez altı ay için olağanüstü yetkiler alan Musaddık, Şah'ın yönetimdeki etkisini ortadan kaldıracak reformlar yapmaya girişti.

İngiltere'nin İran'a uyguladığı yaptırımların etkisi ağırlaşınca Musaddık Ekim 1952'de bu ülkeyi İran'ın düşmanı ilan etti. SSCB'ye karşı çevreleme politikasını başlatmış olan ABD, İngiltere'nin politikasının İran'ı Batı dünyasına tamamen yabancılaştırmakta olduğunu düşüncesindeydi. Musaddık, komünist eğilimli TUDEH partisine giderek daha bağımlı hâle gelmekteydi.

SSCB'nin bu durumdan yararlanmasının önüne geçilmeliydi. 1953'te ABD Başkanı Eisenhower İran'da Musaddık'tan kurtulmak için İngiltere ile birlikte hareket etmeye karar verdi. Musaddık'ın devrilmesi görevi Mart 1953'te CIA'ye verildi. Ağustos 1953'te Şah, ABD'nin isteğine uygun olarak Musaddık'ı görevden aldı ve yerine Batı yanlısı Fazlullah Zahedi'yi atadı. Hemen ardından, Tahran'da CIA'nin organize ettiği bir ayaklanma başladı.

Şah yanlısı askeri birlikler başbakanlık binasını bombaladı. Musaddık teslim olmak zorunda kaldı. Yeni İran kabinesi petrol çıkartma ve işletme ayrıcalığını İngiliz ve Amerikan şirketlerine verdi. Şah Muhammed Rıza Pehlevi, İslam Devrimi'yle devrileceği 1979'a kadar Basra Körfezi'nde ABD'nin en önemli müttefiki oldu.

Bağdat Paktı ve Doğurduğu Neticeler

Sovyet Rusya'nın Orta Doğu'ya sızmasını önlemek maksadıyla Orta Doğu ülkeleri arasında bir ittifak kurma fikri, esasında Amerika'dan gelmiş, fakat fikir Türkiye tarafından gerçekleştirilerek, 1955 Şubatında Türkiye ile Irak arasında Bağdat'ta bir ittifak antlaşması imzalanmıştır. Nisan 1955'te İngiltere, Eylül 1955'te Pakistan ve Kasım 1955'te İran Bağdat Paktına katılarak, ittifak genişletilmiştir.

Bu genişlemeye rağmen, bu ittifak için başlangıçta düşünülen fikir gerçekleşmemiştir. O da, bu ittifaka, Irak'ın dışında kalan "Arap" ülkelerinin katılması idi. Bu olmadığı gibi, Orta Doğu üçe bölündü. **Birinci grup**, Pakta katılan Irak, İran ve Pakistan; **ikinci grup** Bağdat Paktına şiddetle cephe alan Mısır, Suriye, Suudi Arabistan ve Yemen; **üçüncü grupta**, her iki grubun dışında kalan Ürdün ve Lübnan. Bu bölünme, Sovyet Rusya'nın Orta Doğu'ya girmesini kolaylaştıracaktır. Halbuki, Bağdat Paktı Orta Doğuyu Sovyet Rusya'ya karşı birleştirmek amacı ile yapılmak istenmişti.

Bununla beraber, Orta Doğu politikaları bakımından Sovyetlerin işini kolaylaştıran da Mısır Başkanı Nasır'ın tutumu olmuştur. Nasır Arap dünyasını kendi liderliği altında birleştirmek istiyordu. Halbuki Bağdat Paktı ile bu liderlik Türkiye'ye geçmiş gibi görünmekteydi. Bağdat Paktı Nasır'ın tasarılarını alt-üst etmişti. Tahammül edemediği buydu. Bu sebeple, Nasır Bağdat Paktı'nın kuruluşundan sonra Batı aleyhtarı bir politika takibine başladı. "Süveyş Meselesi" ve bundan doğan 1956 buhranı Nasır'ı büsbütün Sovyetlere yöneltmiştir.

Yeşil Kuşak Projesinin Uygulanması; Bağdat

MUSLIM MEMBER NATIONS OF THE BAGHDAD PACT

FOR PEACE, SECURITY, ECONOMIC
DEVELOPMENT, SOCIAL ADVANCEMENT

AGAINST AGGRESSION
SUBVERSION

Mısır'da Nasır Dönemi

Haziran 1953'te Mısır'da cumhuriyet ilan edildi. General Necip Mısır'ın ilk devlet başkanı oldu. Nasır ile anlaşmazlığa düşen Necip'in 1954'te istifaya zorlanmasıyla Mısır devlet başkanlığı koltuğuna Nasır oturdu.

Kendisine yönelik bir suikast girişimini bahane ederek 20.000'den fazla kişiyi tutuklatan Nasır, Müslüman Kardeşler örgütünü yasa dışı ilan etti. Ardından kendisine yönelik kamuoyu desteğini artırmak için İsrail'i doğrudan hedef alan Arap milliyetçiliği söylemini kullanmaya başladı.

İsrail'in 1955'te Gazze şeridine saldırmasından sonra Mısır hızla silahlanmaya başladı. Nasır bir yandan SSCB'nin güdümündeki Çekoslovakya'yla silah anlaşmaları yapıp, Çin Halk Cumhuriyeti'ni resmen tanıyıp, Bağdat Paketi'nin kuruluşunu sert bir dille eleştirirken, diğer yandan **1955'te Bandung Konferansı**'na katılarak Bağılantısızlar Hareketi'nin liderleri arasına girdi.

Nasır, Mısır'ın Arap dünyasına liderlik etmesinin ancak İsrail'e karşı kazanılacak bir zaferle mümkün olduğunun, bunun içinse Mısır'ın ekonomik olarak güçlenmesinin gerektiğinin farkındaydı. Bundan dolayı, Nil nehri üzerine bir hidroelektrik barajı (Asvan Barajı) inşa ederek Mısır tarımsal üretimini artırmayı ve sanayileşme için gereken elektriği elde etmeyi planladı.

Nasır'ın Batı karşıtı tutumundan hiç memnun olmayan Batılı finans çevreleri barajın yapımı için gerekli krediyi vermeyince, Nasır Temmuz 1956'da hisseleri İngiltere ve Fransa'ya ait olan Süveyş Kanalı Şirketi'ni millileştirdiğini ilan etti. Bu radikal adım Süveyş Bunalımı olarak adlandırılan gerilimin ortaya çıkışını hazırladı.

Süveyş Krizi ve Eisenhower Doktrini

Mısır'da Nasır'ın 1956'da Süveyş Kanalı hisselerini millileştireceğini açıklaması üzerine, Kanal'da hisseleri olan İngiltere ve Fransa bu eylemi önleyebilmek için gizli görüşmeler yaptılar. Bu görüşmelerin bir bölümüne Mısır'ın kendisi için tehdit oluşturduğunu değerlendiren İsrail de katıldı.

26 Temmuz'da Mısır Süveyş Kanalı'nı millileştirdi. Ardından da Kanal'ın girişini ve Tiran Boğazı'nı İsrail gemilerine kapattı. Ortaya çıkan uluslararası krizin aşılması için gösterilen çabalar sonuç vermedi. 22-24 Ekim tarihlerinde Paris yakınlarındaki Sevres'de İngiltere, Fransa ve İsrail arasında gizli bir protokol imzalandı. Buna göre, İsrail ordusu Sina Yarımadası'na saldırarak, Süveyş Kanalı'nın güvenliğinin tehlikeye düştüğünü ileri süren İngiltere ve Fransa ise Kanal bölgesine asker çıkararak Kanal'ın denetimini ele geçirecekti. Protokole uygun hareket eden İsrail 29 Ekim'de Sina'ya saldırdı.

Bir gün sonra İngiltere ve Fransa, Mısır ve İsrail'e birer ultimatom vererek Süveyş Kanalı'ndan geçişi tehlikeye düşürecek eylemlerde bulunmamalarını istedi. Nasır'ın buna cevabı Kanal'ın girişini tüm gemilere kapatmak oldu. 31 Ekim'den itibaren İngiliz ve Fransız birlikleri Mısır'a saldırıya geçerek Kanal bölgesini denetimleri altına aldılar.

ABD'nin Süveyş bunalımı sırasındaki tutumu İngiltere ve Fransa'nın hiç beklemediği şekildeydi. Süveyş Bunalımıyla eş zamanlı olarak Macaristan'da başlayan halk ayaklanmasını tanklarla bastıran SSCB'yi ağır bir dille eleştiren ABD Başkanı Eisenhower, Mısır'a saldıran müttefikleri İngiltere ve Fransa'ya da destek olmadı.

The Suez Crisis (1956) Map and chronologic overview

Paratroopers

Israeli troop movements

- 1** Oct. 29 Israeli paratroops dropped east of town of Suez
- 2** Oct. 30 More paratroops dropped east of Mitla Pass, troops begin crossing the border at Qussaima
- 3** Oct. 31 British bombs dropped on Cairo and Cairo International Airport
- 4** Nov. 2 Israeli paratroops land near Al-Tor, in the south-west Sinai
- 5** Nov. 5 British paratroops land west of Port Said
French paratroops land south of Port Said
Israelis capture Sharm al-Shaikh to lift blockade of Gulf of Aqaba
- 6** Nov. 6 Anglo-French invasion force bombardment and landings
- 7** Nov. 7 Anglo-French occupy most of Suez Canal zone as far as Ismailia, when UN orders a halt
- 8** Nov. 21 First UN troops land at Port Said
- 9** Nov. 23 British and French forces withdraw
- 10** Dec. 22 Withdrawal completed at midnight
- 11** March '57 Israeli withdrawal completed in March

SSCB ise İngiltere ve Fransa birliklerinin Mısır'dan çekilmemeleri hâlinde Mısır lehine çatışmaya taraf olabileceğinin sinyalini vermekteydi. SSCB'nin, NATO üyesi olan İngiltere ve Fransa'yla çatışması ise Üçüncü Dünya Savaşı'na yol açabilirdi. Orta Doğu'da Sovyet etkisinin artmasını istemeyen ABD Başkanı Eisenhower ve Dışişleri Bakanı Dulles'in yoğun baskıları sonucunda İngiltere ve Fransa ateşkesi kabul ettiler ve Aralık sonunda Mısır'dan tamamen çekildiler.

Süveyş Bunalımı Nasır'ın tüm Arap ülkelerindeki Arap milliyetçileri gözünde büyük bir itibar kazanmasına yol açtı. Orta Doğu'daki Batı yanlısı yönetimler devrilme tehlikesiyle yüz yüze kaldı. Lübnan ve Ürdün'de karışıklıklar yaşandı. Suriye'de 1957'de komünistler iktidarı ele geçirdi. Bu ülke ile Mısır 1958'de birleşerek **Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni** oluşturdular. 1961'de dağılacak olan bu birlik Nasır'ın ilk ve tek Arap Siyasi Birliği tecrübesi oldu.

Başkan Eisenhower ise 5 Ocak 1957'de ABD Kongresi'ne bir mesaj yollayarak, kendi adıyla anılacak bir doktrin ilan etti. Eisenhower Doktrini'ne göre; **meşru hükûmetlerden talep gelmesi hâlinde, ABD içerden veya dışarıdan gelebilecek bir komünist tehdide karşı Orta Doğu ülkelerini koruyacaktı.** Nitekim 1958'de Mısır ve Suriye desteğindeki muhalefete karşı Lübnan devlet başkanı Camile Chamoun'un yardım talep etmesi üzerine ABD Lübnan'a askeri müdahalede bulundu. Fakat ABD Irak darbesi karşısında hareketsiz kaldı.

Nasır tarafından şiddetle eleştirilen Eisenhower Doktrini, ABD'nin beklediği sonuçları doğurmadı. Mısır ve Suriye, SSCB ile daha yakın iş birliği içine girdiler. Türkiye ve İran ise Doktrin'e destek vererek ABD ile askeri ve ekonomik ilişkilerini daha da artırmak yolunu seçtiler.

Dünya Politikasında Orta Doğu (1960-1980)

Yemen iç savaşı,

1962'de başlamış olup 1970'lerin sonuna kadar devam etmiş olan, gayet karmaşık bir gelişmeler zinciridir. Aynı zamanda, Orta Doğuyu bölünmelere, gerginliklere ve çatışmalara sevk etmiş bir hadisedir.

İmam Yahya, Yemenin kuzeyindeki Şii mezhebine mensup Zaidi'lerdendi ve hükümdarlığında da hep Zaidi'lere dayanmıştır. Halbuki güney Yemen halkı Sünni Müslümanlardan Şafii'lerdi ve bunlar İmam Yahya'ya daima karşı gelmişlerdir. Aralarında geçimsizlik vardı. Bunun neticesi olarak, 1948 Ağustosunda çıkan bir ayaklanmada İmam Yahya öldürüldü ve yerine İmam Ahmed geçti. İmam Ahmed Suudi Arabistan'ın da yardımı ile ayaklanmayı bir kaç hafta içinde ve çok kanlı bir şekilde bastırdı. Zaidi'ler sadece başkent San'a da 3000 kişiyi öldürdüler. Bununla beraber, İmam Ahmed'e de yönelen suikastların ve darbe teşebbüslerinin arkası kesilmemiştir. 1955 Nisanında ve 1959 Mayısında başarısız darbe teşebbüslerinden sonra, 1961 Martında da bir suikasta maruz kalmıştır.

İmam Ahmed 19 Eylül 1962'de öldü ve yerine oğullarından Muhammed el-Bedr tahta geçti.

27 Eylül 1962'de Albay Abdullah Sallal liderliğindeki bir askeri darbe ile 28 Eylül 1962'den itibaren Yemen'de Cumhuriyet ilan edilmekle beraber, bu Cumhuriyeti yürütmek kolay olmadı. Zira darbe sırasında kaçmış olan İmam el-Bedr, on beş gün sonra Yemen'in kuzeyindeki dağlık bölgelerde ortaya çıktı ve etrafına topladığı kuvvetlerle Sallal rejimine karşı mücadeleye başladı. Kralcılarla Cumhuriyetçiler arasındaki Yemen iç savaşı bu şekilde başlamış oluyordu.

Yemen'deki darbe ve arkasından gelen iç savaş Arap dünyasını ikiye böldü. **Yeni cumhuriyeti ilk tanıyan Mısır ve Başkan Nasır oldu. Irak, Suriye, Lübnan, Sudan, Tunus ve Cezayir yeni rejimi tanıdılar.**

Suudi Arabistan, Ürdün ve Fas, yani üç monarşi, yeni Yemen rejimini tanımadılar. Hem Suudi Arabistan'ın ve hem de Ürdün'ün bir diğer endişesi ise, komşu ülkede baş gösteren bu gelişmelerin kendi ülkelere de bulaşması ve sıçraması ihtimali idi. Bu sebeple, bu iki ülke, Sallal rejimini tanımadıkları gibi derhal İmam Bedr'e yardıma başladılar. Esasen bu sırada Cidde'de İmam taraftarları bir "sürgünde hükümet"de kurmuşlardı.

Nasır ise, Sallal'ı desteklemek üzere, 4 Ekimden itibaren Yemen'e Mısır askeri göndermeye başladı. Yemen iç savaşı uzadıkça, Nasır da, Amerika'nın Vietnam bataklığına girmesi gibi, Yemen bataklığı içine gömülmeye başladı.

1967 Haziranında Arap-İsrail savaşı patlak verdiği ve Mısır, İsrail saldırısına uğradığı zaman, Mısır'ın Yemen'de 70-80 bin kadar askeri bulunuyordu. Nasır'dan sonra Başkanlığa gelen Enver Sedat da Yemen'deki askeri harekate katılan Mısır komutanlarındandı.

Arap ülkelerinin Yemen iç savaşı karşısında bölünmeleri, bunların birbirleriyle olan ilişkilerini de gerginleştirdi.

Ürdün'ün Suudi Arabistan'ın ve Kralcı'ların yanında yer alması, Mısır'ın Ürdün üzerindeki hücum ve baskılarını arttırdı. Ayrıca, Mısır uçakları da zaman zaman Suudi toprakları üzerinde uçmaya başlamıştı. Bu sebeple, 4 Kasım 1962'de Ürdün ile Suudi Arabistan arasında bir askeri ittifak imzalandı.

Yemen iç savaşı ve Orta Doğuda doğurduğu gerginlikle, barışın bozulması ihtimali Birleşmiş Milletler'i harekete geçirdi. Bilhassa 1963 ve 1964 yıllarında Güvenlik Konseyi, Mısır ve Suudi Arabistan'ın Yemen'den ellerini çekmesini sağlamak için çeşitli kararlar almış ve formüller ortaya atmıştır. Fakat bunların hiçbirisi netice vermedi.

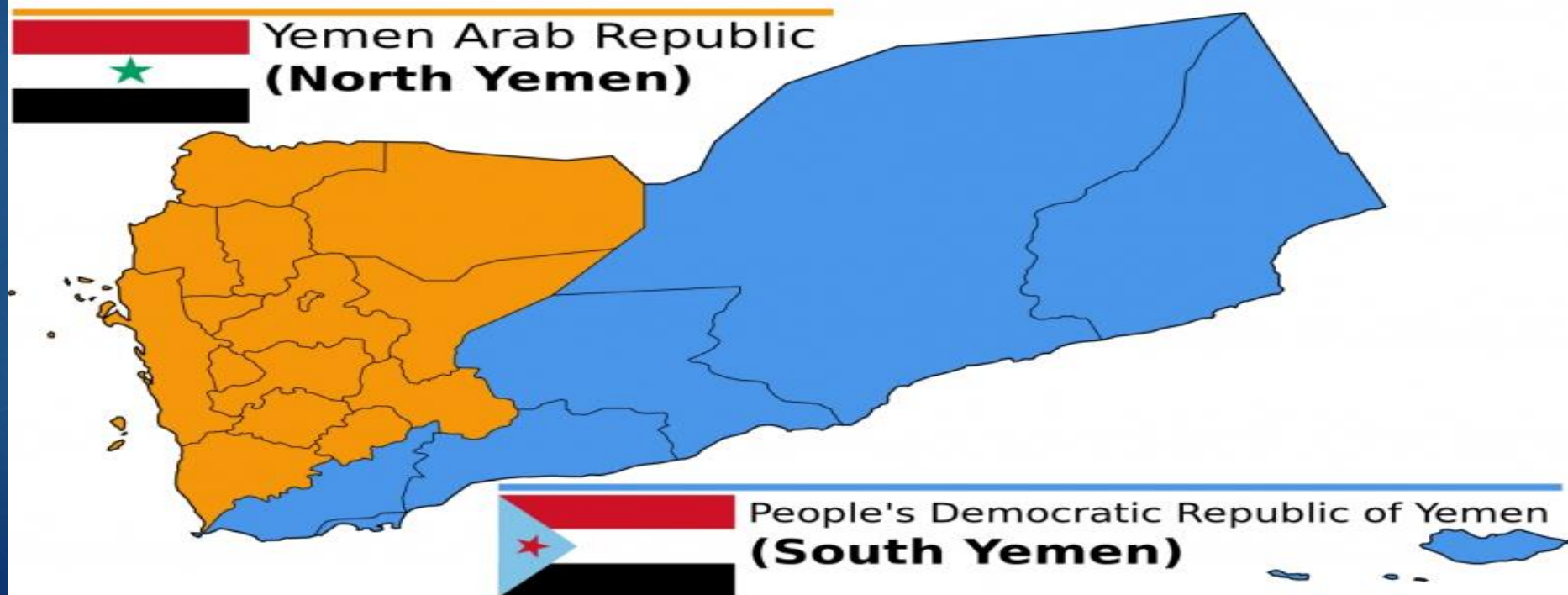
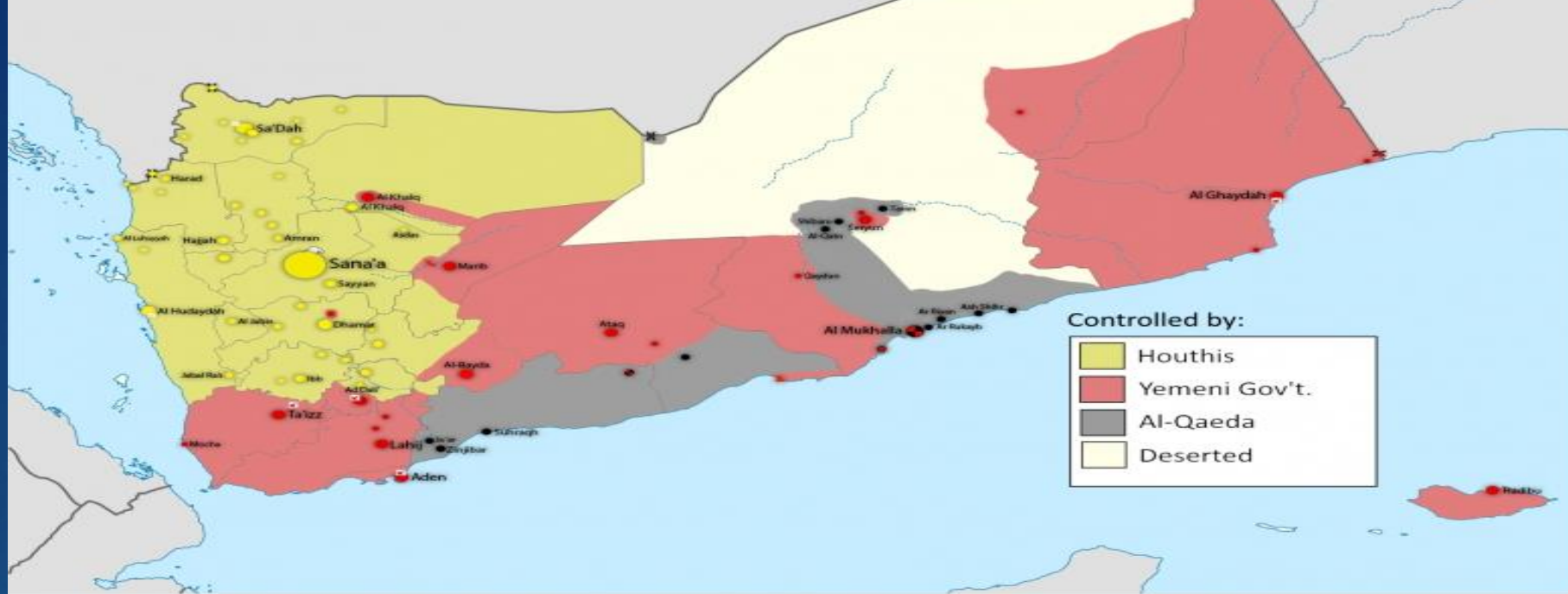
1964 yılında Yemen meselesinde bazı müspet gelişmeler de ortaya çıktı. Bir defa, Arap dünyası içinde çıkan bu gerginlik diğer Arap devletlerini rahatsız etmeye başladı. Zira, Yemen meselesi dolayısıyla bir kısım Arap ülkeleri birbirleri ile çatışırken, öte yandan Arap dünyasının İsrail ile münasebet veya meseleleri de gerginlik göstermeye başlamıştı.

Bu sebeple, 13-16 Ocak 1964'de Kahire'de 13 Arap devletinin katılımıyla yapılan Arap Zirve Konferansında ve 5-11 Eylül 1964'de yine Kahire'de yapılan ikinci Arap zirvesinde, dolaylı veya dolaysız Yemen meselesi de ele alındı. Hatta Mısır, Suudi Arabistan ve Yemen Cumhuriyeti liderleri arasında temaslar da yapıldı. Bunlardan bir netice alınamadı ise de, bu temasların havayı yumuşattığı görüldü.

Cumhuriyetçiler ile Kralcıların çatışmaları daha bir süre devam etti ve 1969 yılından itibaren çatışmalar hafiflemeye başladı. Bu arada yeni bir gelişme oldu ve biraz aşağıda değineceğimiz üzere, solcu rejimi ile **Aden'de Güney Yemen Cumhuriyeti ortaya çıktı**. Bu gelişme Suudi Arabistan'ı daha fazla korkuttu ve Kralcılarla Cumhuriyetçiler arasında aracılık yaparak, barış görüşmelerinin gerçekleşmesini sağladı. **1970 Nisanında gerçekleşen anlaşmaya göre, Cumhuriyetçiler hem hükümette ve hem de Milli Danışma Konseyinde ve bazı diplomatik postlara tayinde, İmamcılara da yer verecekler ve İmam el-Bedr ailesinin de Yemen'e dönmesine müsaade edeceklerdi.**

Bu anlaşma üzerine Suudi Arabistan 23 Temmuz 1970 tarihinde **Yemen Arap Cumhuriyeti'ni resmen tanıdı**. Amerika da 1972 yılında tanıdı.

Fakat bu sefer, Güney Yemen, Yemen Arap Cumhuriyeti'nin başına dert oldu. 13 Haziran 1974'de Albay İbrahim el-Hamidi bir darbe yaparak iktidarı ele geçirdi ve Suudi Arabistan ve Amerika ile yakın münasebetler kurdu. Lakin 1977'de bir suikastta öldürüldü. Yerine geçen kişi de kısa bir süre sonra, solcu Güney Yemen'in adamları tarafından öldürüldü.

Güney Yemen

Bugünkü adı Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti olan Güney Yemen'in **bağımsızlık mücadelesi 1963'de başlamıştır**. Bu mücadeleyi iki grup yürütmüştür. Bunlardan biri **Milli Kurtuluş Cephesi**, diğeri de **Mısır tarafından desteklenen Güney Yemen Kurtuluş Cephesi** idi. Bunların her ikisi de bir yandan İngiliz idaresine ve aynı zamanda muhafazakar mahalli kabilelerin hakimiyetine karşı mücadele ederken, bir yandan da birbirleri ile mücadele etmişlerdir. Sonunda **Milli Kurtuluş Cephesi duruma hakim oldu ve 30 Kasım 1967 de Güney Yemen'in bağımsızlığı ilan edildi**. 1969 yılında Milli Kurtuluş Cephesi'nin Marksist sol kanadı iktidarı ele geçirdi ve ülkede sıkı bir sosyalist rejim uygulamasına başladı. Bütün yabancı şirketler ve ekonominin bütün sektörleri devletleştirildiği gibi, yeni hükümet Amerika ile de münasebetleri kesti. Buna mukabil, Sovyet Rusya ve Çin, Güney Yemen'in imdadına koştular. Sovyetler bilhassa silah yardımı yaptılar.

Kuzeydeki Yemen Arap Cumhuriyeti'nin, bilhassa Suudi Arabistan ile yakın münasebetler kurması, Marksist Güney Yemen'in hiç hoşuna gitmediği için, aralarında devamlı hadiseler çıkmıştır. Kuzey Yemen'de de Marksist bir rejimin kurulması için, bu ülkede zaman zaman suikastlar tertip etmekten ve yıkıcı faaliyetleri kışkırtmaktan geri kalmamıştır.

Güney Yemen'in Marksist rejimi Umman'da (Oman) Sultanlığa karşı mücadele eden solcu gerillalara da yardım etmekten geri kalmamıştır.

Güney Yemen başkanlarından Salim Rubaye Ali, Kuzey Yemen, Suudi Arabistan, Umman ve Amerika ile münasebetlerini geliştirmek istediği zaman, 1978 Temmuzunda bir darbe ile iktidardan düşürüldü ve öldürüldü.

1967 Arap-İsrail Savaşı

1960-1980 arası Orta Doğu gelişmelerinde, 1967 Arap-İsrail Savaşı bir dönüm noktası teşkil eder. Çünkü, bu savaşta İsrail'in Araplar karşısında kazandığı kesin zaferler neticesinde, topraklarını savaştan öncekinin dört misli genişletmesi, Arap-İsrail meselesine çok büyük boyutlar kazandırmış ve neticelerini günümüze kadar getirmiştir. Keza, bu savaş kendisinden önceki savaşlardan ve kendisinden sonraki Arap-İsrail savaşından da çok farklı bir mahiyette ortaya çıkmıştır.

1967 zaferi ile İsrail topraklarını dört misli daha genişletmiştir. Gazze ve bütün Sina yarımadası İsrail'in eline geçtiği için İsrail Süveyş Kanalına dayanmış ve güneyde de Şarm-el-Şeyh'i alarak Tiran Boğazı'nın kontrolüne sahip olmuştur. Yine Sina'nın kuzey-doğusundaki Gazze bölgesi de İsrail'in eline geçmiştir.

İsrail Ürdün'den Şeria nehrinin batısındaki bütün toprakları alarak, Şeria nehri Ürdün ile İsrail arasında sınır olmuştur. Keza, Ürdün'ün elindeki Doğu Kudüs de İsrail'in eline geçmiştir ki, bu suretle 2000 yıldan beri ilk defa olarak Yahudiler Kudüs'e tekrar sahip oluyorlardı. Osmanlı Devleti'nin 400 yıl elinde tuttuğu kutsal Kudüs'ü, Araplar 50 yıl ellerinde tutamamışlardı.

İsrail Golan tepeleri denen ve Kuneitra'ya kadar uzayan Suriye topraklarını da işgal etmişlerdi.

İsrail bu toprakları elde etmekle kendisi için gerekli güvenli sınırlara sahip olmaktaydı. Fakat, İsrail'in bu güvenliğine karşı da, Sovyetler bilhassa Mısır ve Suriye üzerindeki nüfuzlarını daha da arttırarak, bir bakıma bu güvenliği belirli ölçüde zayıflatmış olmaktaydılar. Zira, 1967 savaşından sonra Sovyetler Arap ülkelerini yeniden silahlandırmaya başlayarak İsrail karşısında bir silah dengesi kurmaya çalıştıkları gibi, bundan da daha mühimi, Akdeniz'deki varlıklarını arttırdılar. Zira, bu savaştan sonra Sovyet donanması hemen 50-60 parçaya çıkarıldığı gibi, Sovyetler Suriye'nin Lazkiye ve Mısır'ın da İskenderiye limanında deniz üssü elde ettiler. Bu ise, bu iki ülkenin daha fazla Sovyet nüfuzu altına girmesi idi.

Ürdün İç Savaşı

1970 yılının yaz aylarında patlak vermiş olan Ürdün iç savaşı, esasında, Ürdün'e sığınmış bulunan Filistin gerillaları ile Ürdün Ordusu arasında meydana gelen çatışmalardır ve bu iç savaş sonunda Filistin gerillaları duruma hakim olsalardı, Ürdün'de krallık rejimi sona erebilir ve Filistinliler için de yeni bir vatan sağlanmış olabilirdi. Görünen de odur ki, Filistin gerilla teşkilatlarının bu iç savaşı kışkırtmaktaki maksatları da bu idi.

İç savaşı başlatan çatışmalar, Amman'ın 10 mil kuzeyinde bulunan Zerka mülteci kampındaki Filistinlilerle Ürdün Ordusu askerleri arasında 7 Haziranda başlamıştır. Zerka hadiselerinin ertesi günü, George Habbash (Habbaş)'ın lideri bulunduğu, Marksist-Leninist, Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi gerillaları da başkent Amman'a saldırarak bir çok noktaları kontrolleri altına aldılar. Bunun üzerine Amman'da dört gün süren kanlı çarpışmalar oldu.

Arap devletlerinin de aracılığı ile Kral Hüseyin ile Arafat arasında 27 Eylülde resmen bir ateşkes anlaşması imzalanmıştır. Bununla birlikte, çatışmalar hemen kesilmeyip daha bir süre, zaman zaman vukuubulmak üzere, devam etmiştir. Ne var ki, Kral Hüseyin hem tahtını ve hem de vatanını Filistin gerillalarının saldırısından ve kaybetmesi ihtimalinden kurtarmıştı.

1973 Arap-İsrail Savaşı

6 Ekim 1973'de başlayan bu savaşı, Müslüman dünyasının Ramazan ayına rastlaması dolayısıyla Ramazan Savaşı ve İsraililerin çok kutsal bir ayı olan Yom Kippur'a rastlaması dolayısıyla, Yom Kippur Savaşı adı verilmiştir. Fakat esas itibariyle Yom Kippur Savaşı diye adlandırılmaktadır.

Güvenlik Konseyinin 22 Ekim 1973 günlü 338 sayılı kararını aynı gün akşamı kabul ederek çatışmaları durdurdular. 338 sayılı karar, tarafları ateşkes ve 242 sayılı kararı derhal uygulamaya davet etmekteydi. 242 sayılı kararda, İsrail'in 1967'de işgal ettiği topraklardan çekilmesinden söz edildiği için, 338 sayılı kararın bu kısmı Araplara verilmiş bir tavizdi. Buna karşılık, karar tarafları müzakerelere davet etmekteydi ki, bu da İsrail'in eskiden beri istediği bir husustu.

Mısır Sovyet füzelerini kullanınca, İsrail tekrar hava akınlarına başladı ve füze üslerini tahrip etmeye çalıştı. Bunun üzerine Amerika'nın araya girmesiyle 7 Ağustosta yeni bir ateş-kes kabul edilerek Kanal Cephesi yeniden durgunlaştı.

Nasır'ın 28 Eylül 1974'de ani ölümü ve yerine General Enver Sedat'ın geçmesidir. Enver Sedat, tanınmış bir isim değildi ve dolayısıyla Nasır kadar Arap dünyasında nüfuz sahibi olamazdı. Yani, Mısır'ın bölgedeki tesiri zayıflayabilirdi.

İkinci gelişme, Kasım ayında Suriye Baas Partisi içinde bir darbenin meydana gelmesi ve Baas'ın aşırı grubunun iktidardan düşürülerek, mutedil bilinen Hafız Esad grubunun iktidarı ele alması idi. Her iki hadise de Amerika tarafından iyimser bir şekilde karşılanmıştır.